

Finansminister Kristian Jensens talepapir

Anledning	Præsentation af Økonomisk Redegørelse
Dato / tid	28. maj 2018 kl. 10-11
Talens varighed	15-20 min.
Sted	Finansudvalget

Det talte ord er gældende.

[Slide 1: Økonomisk Redegørelse, maj 2018]

- Jeg er glad for at have fået lejligheden til at være med til samråd i dag. Jeg beklager, hvis I havde ventet at se økonomi- og indenrigsministeren. Han kan jo af gode grunde ikke være her i dag.
- Til gengæld regner jeg med, at "dagsordenen" vil virke velkendt. Jeg vil starte med at gennemgå prognosen og de offentlige finanser – til det formål har jeg medbragt nogle – slides, og så ser jeg frem til at besvare jeres spørgsmål.

[Slide 2: Det går godt i dansk økonomi]

- Der har været solid vækst i dansk økonomi i en længere årrække, og vi har nu taget hul på en højkonjunktur.
- Samtidig er økonomien godt rustet til, at det kan fortsætte. Vi skønner, at væksten bliver 1,9 pct. i 2018 og 1,7 pct. i 2019. Det er pæne vækstrater.

[Slide 3: Bomstærk økonomi kan mærkes mange steder]

- Den gode udvikling har sat tydelige aftryk på økonomien.
- Beskæftigelsen er vokset med 180.000 personer siden starten af 2013, og i marts i år satte antallet af lønmodtagere endnu en rekord.
- Tempoet i jobskabelsen har været særligt stor siden 2015, hvor der årligt er kommet mere end 40.000 nye job.
- Fremgangen i beskæftigelsen har samtidig bragt ledigheden ned. Vi skal ti år tilbage for at finde en lige så lav ledighed. Dengang var arbejdsmarkedet kraftigt overophedet. Det er ikke tilfældet i dag.
- Og det er værd at bemærke, at udviklingen har været bredt forankret over hele landet.

[Slide 4: De positive takter på arbejdsmarkedet fortsætter]

- Vi forventer, at de positive takter på arbejdsmarkedet fortsætter, men vi venter også, at tempoet går lidt ned, blandt andet fordi der bliver færre ledige hænder.
- Den private beskæftigelse skønnes at stige med næsten 70.000 personer frem mod 2019. Til sammenligning er der kommet næsten 100.000 flere i beskæftigelse i løbet af de seneste to år.

[Slide 5: Færre modtager offentlig forsørgelse]

- Den stærke udvikling på arbejdsmarkedet har også betydet, at færre forsørges af det offentlige, og flere er i beskæftigelse.
- I 2017 var der ca. 730.000 offentligt forsørgede. Det er det laveste niveau i mere end ti år.
- Alene siden det seneste folketingsvalg er antallet af offentligt forsørgede faldet med mere end 50.000 fuldtidspersoner.

[Slide 6: Husholdninger reducerer deres gæld]

- Når flere er i beskæftigelse og har en arbejdsindkomst, stiger familiernes indkomster. Over de seneste tre år er husholdningernes disponible indkomster steget med 10 pct., når der tages højde for prisudviklingen.

- Familierne har i høj grad brugt indkomstfremgangen til at reducere deres gæld. Gælden er nu tilbage på niveauet fra 2005.
- De står derfor i en gunstig situation i forhold til fortsat at øge forbruget de kommende år.

[Slide 7: Verdensøkonomien er i god form]

- Den globale økonomi er også i den bedste form i mange år.
- I 2017 voksede verdensøkonomien med 3,8 pct. Det er det hurtigste tempo siden 2011.
- Det er især de avancerede økonomier, som trækker op. I 2017 havde knap 75 pct. af de avancerede økonomier en vækst over 2 pct.
- Der er udsigt til, at det fortsætter. Ikke i helt samme høje tempo, men i noget der ligner. Det er helt i tråd med vurderingerne fra internationale organisationer som OECD, IMF og EU-Kommissionen.

[Slide 8: Virksomheder er blevet mere optimistiske]

- Udviklingen i udlandet skaber grobund for, at virksomhederne kan øge eksporten.
- Virksomhederne har også nydt godt af de seneste års fremgang, hvor de har genoprettet deres indtjeningsevne.
- Virksomhedernes spirende optimisme kommer blandt andet til udtryk ved, at de igen opbygger deres kapitalapparat. Dvs. de investerer i maskiner, inventar, transportmidler, bygninger og anlæg.

[Slide 9: Reformen fremme et holdbart opsving]

- Der er grund til at tro på, at de positive takter i dansk økonomi kan vare ved. Det kan vi blandt andet takke reformer for. År for år styrker reformerne grundlaget for stabil vækst i dansk økonomi.
- Det betyder, at der er gode forudsætninger for, at det høje tempo i jobskabelsen kan fortsætte, fordi den strukturelle arbejdsstyrke også stiger.

- Den strukturelle arbejdsstyrke omfatter de personer, som står til rådighed for arbejdsmarkedet, når der indregnes virkninger af reformer og den underliggende befolkningsudvikling, men renses for fx konjunkturer.
- Siden 2014 er den strukturelle arbejdsstyrke vokset med omkring 20.000 personer om året, mens beskæftigelsen i gennemsnit er vokset med omtrent det dobbelte.
- Til sammenligning steg beskæftigelsen hurtigere ved seneste opsving, mens fremgangen i den strukturelle arbejdsstyrke var meget beskeden.

[Slide 10: Markant beskæftigelsesfremgang blandt personer over 60 år]

- Den større arbejdsstyrke skyldes i høj grad, at flere ældre har valgt at blive på arbejdsmarkedet lidt længere.
- Siden vendingen på arbejdsmarkedet er lønmodtagerbeskæftigelsen samlet set steget med mere end 170.000 personer. Af denne stigning har personer over 60 år stået for omkring en tredjedel.

[Slide 11: Flere ældre bliver længere på arbejdsmarkedet]

- Det skal blandt andet ses i lyset af tilbagetrækningsreformen.
- Tilbagetrækningsreformerne lever op til vores forventninger.
- De årgange, der har fået udskudt deres efterlønsalder, fortsætter på arbejdsmarkedet frem til deres nye, forhøjede efterlønsalder.
- Det viser figuren her, hvor lønmodtagerfrekvensen aftager, når efterlønsalderen indtræffer. I takt med efterlønsalderen gradvist er blevet forhøjet, er punktet, hvor lønmodtagerfrekvensen aftager, også blevet udskudt.
- I de kommende år vil både efterlønsalderen og pensionsalderen blive hævet mere. Det vil bidrage til, at arbejdsstyrken kan fortsætte med at vokse.

[Slide 12: Udenlandsk arbejdskraft har øget arbejdsstyrken]

- Et andet væsentligt bidrag er kommet fra udenlandsk arbejdskraft.
- Udenlandske lønmodtagere bidrager med ny viden og erfaringer, som danske virksomheder har stor gavn af. Og de træder til og tager et job der, hvor virksomhederne har svært ved at rekruttere.
- Uden denne tilgang ville presset på arbejdsmarkedet have været væsentligt større.
- Men der er ingen garanti for, at det vil fortsætte de kommende år. Vi ser, at mangel på arbejdskraft tager til i flere lande i Europa.
- Udfordringen er især stor i en række østeuropæiske lande samt i Nordeuropa.
- Konkurrencen bliver skærpet. Derfor er det så meget vigtigere, at Danmark er et attraktivt land – også for udenlandske arbejdstagere, der har lyst til at bidrage på det danske arbejdsmarked.

[Slide 13: Presset på arbejdsmarkedet]

- Presset på arbejdsmarkedet er taget til, selv om reformer og udenlandsk arbejdskraft har bidraget til en holdbar udvikling.
- Der findes ikke en enkelt målestok, der med stor præcision kan beskrive presset på arbejdsmarkedet, så vi kigger løbende på flere indikatorer.
- Lad mig give jer lidt læsevejledning til figuren: Den måler, hvor langt de forskellige indikatorer er fra et såkaldt konjunktur neutralt niveau. Det vil sige et niveau, hvor der hverken er højkonjunktur (altså pres på ressourcerne) eller lavkonjunktur (altså ledige ressourcer).
- Mange virksomhederne melder nu, at de har svært ved at rekruttere den arbejdskraft, de har brug for. Udfordringen er størst i byggeriet, men tendensen går også i opad i industrien og serviceerhvervene.

- Samtidig er der flere ledige stillinger pr. ledig end i den konjunktur-neutrale situation. Det betyder, at virksomhederne i højere grad end i 2005 skal konkurrere om den ledige arbejdskraft.
- Kigger vi på andre indikatorer, ser presset ud til at være mindre.
- Det gælder fx de to første søjler fra venstre – altså beskæftigelsen og ledigheden, som kun lige overstiger deres strukturelle niveauer.
- Det er i modsætning til situationen i 2012 (den lysegrønne søjle), hvor lavkonjunktoren var dybest, og i 2008 (den mørkegrønne søjle), hvor der var overophedning på arbejdsmarkedet.
- På nuværende tidspunkt er der heller ikke et tegn på decideret lønpres.
- Så for at opsummere: Indikatorerne peger ikke på udbredt pres på arbejdsmarkedet. Men der er brug for at følge udviklingen tæt. For vi ved af erfaring, at udviklingen kan gå hurtigt, og også at den kan gå galt.

[Slide 14: Fremgang på boligmarkedet]

- Fremgangen i dansk økonomi ses også på boligmarkedet, hvor priserne på både huse og lejligheder fortsat stiger.
- Prisstigningerne på enfamiliehuse har været bredt funderet på tværs af regioner. Set over de seneste tre år har der i gennemsnit været en årlig prisvækst på enfamiliehuse på mere end 2 pct. i alle regioner.
- Vi forventer, at priserne på enfamiliehuse vokser med 3,7 pct. i 2018 og 3,3 pct. i 2019.

[Slide 15: Lavt renteniveau gør det billigt at finansiere ejerlejligheder i København]

- Prisstigningerne i Aarhus og København har været store og ser ud til at fortsætte.
- Vi har tidligere set, at boligpriserne blev pustet op af overoptimistiske forventninger, og at nogle boligejere gældsatte sig til næsten op over skorstenen. For ingen troede jo på, at boligmarkedet kunne vende.

- Den situation er vi heldigvis ikke i nu. Men der er grund til at holde øje med boligmarkedet.
- Prisstigningerne på lejligheder i de store byer skyldes både det historisk lave omkostningsniveau, der gør det meget billigt at finansiere et boligkøb, og en stor tilflytning til både Aarhus og København.
- Hvis lejlighedskøbet i København finansieres med et lån med fast rente og afdrag, går lidt over 30 pct. af den disponible indkomst i det første år til boligudgifter.
- Ved finansiering med variabel rente uden afdrag er boligbyrden lidt mere end 10 pct. Det er meget lavt i et historisk perspektiv. Men der skal man jo være klar over, at renten før eller senere vil stige igen.

[Slide 16: Lav produktivitetsvækst holder fortsat væksttempoet nede]

- Som I nok fornemmer, synes jeg, at der er meget at glæde sig over i dansk økonomi for øjeblikket.
- Det er der også. Men det må ikke gøre os blinde for, at der også er områder med plads til forbedring. Her tænker jeg blandt andet på den lave produktivitetsvækst.
- I de seneste to årtier har dansk økonomi været præget af lav produktivitetsvækst. Det gælder også i andre lande, men det er mere udtalt i Danmark. De allerseneste år har produktivitetsvæksten endda været negativ.
- Selv om beskæftigelsen stiger i et højt tempo, så begrænser den svage produktivitetsvækst tempoet i dansk økonomi.
- Det var i øvrigt også det, som EU-Kommissionen bemærkede, da den forleden kom med sine anbefalinger til Danmark.
- Jeg er helt enig med Kommissionen. Vi kan og skal gøre noget for at styrke konkurrencen.
- For nøglen til højere velstand ligger i at hæve produktiviteten.

[Slide 17: Centrale skøn for finanspolitikken]

- Og så til de offentlige finanser.

- For at begynde med hovedlinjerne. Som nævnt er dansk økonomi i begyndelsen af en højkonjunktur, og det stiller krav til finanspolitikken. Det er vigtigt at finanspolitikken bidrager til at holde opsvinget på sporet ved at modvirke kapacitetspresset.
- De offentlige finanser er grundlæggende sunde. Underskuddene er små og den offentlige gæld er lav. Med udsigten til fortsat fremgang i de kommende år er det svært ikke at bevare optimismen.

[Slide 18: Små strukturelle underskud]

- Såvel output- som beskæftigelsesgabets skønnes at være positivt i år, og det skønnes at højkonjunktoren tager til i styrke til næste år [figuren viser det sammenvejede konjunkturgab, som er et vægtet gennemsnit af output- og beskæftigelsesgabets].
- Der skønnes aktuelt små strukturelle underskud på 0,2 pct. af BNP i 2018 og 0,1 pct. af BNP i 2019. Det er på linje med det der blev skønnet i Konvergens-programmet, og en lille forbedring [0,1 pct. af BNP i 2017-2019] i forhold til vurderingen i december.
- Regeringen tilrettelægger finanspolitikken efter et sigtepunkt om et strukturelt underskud på 0,1 pct. af BNP i 2020 og et mål om strukturel balance i 2025. Sigtelinjerne i finanspolitikken indeholder således en gradvis finanspolitisk konsolidering, som bidrager til at dæmpe kapacitetspresset i dansk økonomi. Det er med til at sikre holdbar vækst også i årene der kommer.

[Slide 19: Finanspolitikken bidrager til at holde opsvinget på sporet]

- Der vurderes aktuelt ikke at være akutte risici for, at der opstår ubalancer i økonomien, som kan føre til overophedning og et efterfølgende tilbageslag i økonomien. Men erfaringerne viser, at overophedninger kan komme hurtigt.
- Det er derfor vigtigt, at finanspolitikken ikke bidrager til at øge kapacitetspresset og dermed risikoen for overophedning.
- Målt ved de såkaldte finanseffekter vurderes det da også, at finans- og strukturpolitikken virker afdæmpende på kapacitetspresset frem mod 2019.

- Det skyldes blandt andet de vedtagne reformer, som øger arbejdsudbuddet i de kommende år, og at vi har brugt råderum på at sætte en række skatter og afgifter ned i stedet for at øge de allerede høje udgifter endnu mere.
- I fravær af den førte finans- og strukturpolitik skønnes det, at outputgabet ville have været positivt allerede i 2017. Det betyder, at der på nuværende tidspunkt ville være en større mangel på ressourcer, hvilket ville have en hæmmende effekt på væksten.
- Vi skal holde finanspolitikken på sporet og foretage kloge dispositioner sådan, at risikoen for overophedningen begrænses. Vi skal blandt andet fastholde en afdæmpet vækst i udgifterne, så vi ikke tager ressourcer fra den private sektor, og hele tiden afsøge mulighederne for at få flere ind på arbejdsmarkedet.
- Det er sund og ansvarlig økonomisk politik.